# Oświadczenie złożone
# przez senatora Adama Bodnara
# na 42. posiedzeniu Senatu
# w dniu 25 września 2025 r.

Oświadczenie skierowane do wiceprezesa Rady Ministrów, ministra spraw zagranicznych Radosława Sikorskiego

Od początku 2025 r. prezydent Stanów Zjednoczonych Donald Trump poprzez wydawanie kolejnych decyzji wykonawczych, tzw. *executive orders*, podważa pozycję Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze. Poszczególne decyzje wykonawcze dotyczyły już prokuratorów Trybunału, sędziów MTK, specjalnej sprawozdawczyni ONZ ds. okupowanych terytoriów palestyńskich, Franceski Albanese, a także organizacji społecznych współpracujących z Trybunałem. Co istotne, niektóre osoby objęte sankcjami na podstawie tych decyzji wykonawczych są obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej.

Stanowisko administracji amerykańskiej wywołało szereg reakcji zarówno MTK, jak i środowisk dyplomatycznych. Protest przeciwko sankcjom wyrazili także: Komisja Europejska, przewodniczący Rady Europejskiej, Europejska Służba Działań Zewnętrznych.

Od 2001 r. Rzeczpospolita Polska jest stroną statutu rzymskiego i aktywnie uczestniczy w pracach MTK. Polskim sędzią, a później przewodniczącym Trybunału w latach 2021–2024 był prof. Piotr Hofmański. Sejm pracuje obecnie nad ratyfikacją umowy między rządem Rzeczypospolitej a MTK w sprawie wykonywania wyroków Trybunału. Są to druki sejmowe nr 1670 i 1679. Odpowiednia umowa została podpisana w Hadze 3 grudnia 2024 r.

Co ważne, 7 lutego 2025 r. Polska wraz z innymi państwami oświadczyła: „Jako zdecydowani zwolennicy MTK z przykrością przyjmujemy wszelkie próby podważania niezależności, integralności i bezstronności Trybunału. Jesteśmy zobowiązani do zapewnienia ciągłości działania MTK, aby mógł on nadal skutecznie i niezależnie wykonywać swoje funkcje". W wystąpieniu w sprawie priorytetów polskiej polityki zagranicznej z 23 kwietnia 2025 r. minister spraw zagranicznych stwierdził, że „Rosja powinna ponieść odpowiedzialność prawną i finansową za agresję wobec Ukrainy, za popełnione i udokumentowane zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości". Moim zdaniem nie ulega wątpliwości, że ważnym mechanizmem umożliwiającym pociągnięcie Rosji do odpowiedzialności prawnej jest sprawne funkcjonowanie MTK.

Z kolei prezydent Rzeczypospolitej Karol Nawrocki w wystąpieniu na forum Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 23 września 2025 r. wskazał: „Pociągnięcie Rosji do odpowiedzialności powinno być naszym wspólnym obowiązkiem. Sprawcy wszystkich zbrodni międzynarodowych muszą być sądzeni przed właściwymi sądami. Mam nadzieję, że tak się w najbliższym czasie stanie. A nie, że będziemy spotykać się w kolejnych latach, także mojej prezydentury, i dyskutować rzeczy, które powinny być dla nas wszystkich oczywiste. Dlatego też Polska wspiera prace Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości oraz Międzynarodowego Trybunału Karnego i popiera ideę ustanowienia specjalnego trybunału ad hoc, który osądziłby sprawców agresji".

Wobec pojawiających się w przestrzeni publicznej zapowiedzi, że działania administracji amerykańskiej mogą odnieść się do MTK jako instytucji, w dniu 22 września 2025 r. koalicja organizacji pozarządowych wezwała państwa, aby okazywały wsparcie dla działalności Trybunału i zrobiły wszystko, co w ich mocy, aby powstrzymać administrację amerykańską przed nakładaniem sankcji na MTK. Stanowisko organizacji społecznych zostało poparte przez liczne organizacje posiadające poważną reputację w działaniach na rzecz ochrony praw człowieka i odpowiedzialności za zbrodnie wojenne. Na stronach internetowych tych organizacji można znaleźć pełną listę danych. Tu chciałbym polecić zwłaszcza stronę brytyjskiej organizacji Redress.org.

W związku z przedstawionymi wydarzeniami i oświadczeniami mam następujące pytania do ministra spraw zagranicznych Radosława Sikorskiego.

1. Czy w związku z działaniami administracji amerykańskiej, zwłaszcza dotyczącymi zapowiedzi sankcji wobec MTK jako instytucji, Polska planuje podjąć nowe działania dyplomatyczne związane z ochroną niezależności MTK?

2. Czy MSZ, być może przy wsparciu Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, prowadzi działania analityczne dotyczące wpływu decyzji wykonawczych administracji amerykańskiej na możliwości kontynuowania działalności przez MTK?

3. Czy MSZ prowadzi na ten temat rozmowy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz ekspertami

zainteresowanymi mechanizmami odpowiedzialności za zbrodnie wojenne?

4. Czy temat decyzji wykonawczych był przedmiotem rozważań ze strony Doradczego Komitetu Prawnego przy MSZ?

5. Czy przedmiotem zainteresowania ze strony MSZ są ewentualne konsekwencje sankcji dla obywateli Rzeczypospolitej oraz obywateli Unii Europejskiej, którzy są zatrudnieni w biurze MTK lub też współpracują z Międzynarodowym Trybunałem Karnym?

Adam Bodnar